

Riktlinjer för fastställande av arvode och ersättning till ställföreträdare

Dokumenttyp: Riktlinjer

Antaget av: Överförmyndarnämnden

Status: Beslut ÖFN 2024-04-24, § 30

Giltighetstid: Tills vidare

Riktlinjer för fastställande av arvode och ersättning till ställföreträdare

Diarienummer:	ÖFN 2014-2, 2018-65, 2024-18
Dokumentansvarig:	Enhetschef Överförmyndarenheten
Adresserat till:	Överförmyndarnämnden
Tidpunkt för aktualitetsprövning:	2025-06-30
Tidpunkt för senaste revidering:	2024-04-24
Relaterade styrdokument:	Sammanfogat med riktlinjer för fastställande av arvode och ersättningar till god man för ensamkommande barn
Sökord:	Arvode, ersättning, god man, förvaltare, ställföreträdare

Innehållsförteckning

1 Arvode och ersättning till ställföreträdare för vuxna	4
1.1 Preliminärt besked om arvode	4
1.2 Nivåer vid bedömning av arvode	4
1.2.1 Bevaka rätt	5
1.2.2 Förvalta egendom	5
1.2.3 Sörja för person	5
1.3 Sammantagen bedömning av delarna görs om uppdraget bedöms enligt nivå 4	6
1.4 Arvode vid uppdrag som endast består i att förvalta egendom	6
1.5 Förenklad och befriad redovisning	7
1.6 Extraordinära insatser som kan generera förhöjt årsarvode	7
1.7 Arvode i uppdrag enligt 11 kap 1 § - 3 § föräldrabalken (FB) eller specifik rättshandling enligt 11 kap 4 §	8
1.8 Arvode i uppdrag enligt 17 § lag (2017:310) om framtidsfullmakter	9
2 Arvode och ersättning till ställföreträdare för barn	9
2.1 Arvode för särskilt förordnande förmyndare/vårdnadshavare (förmyndardelen) samt god man 11 kap 1 §	9
2.2 Arvode för uppdrag som tillfällig vårdnadshavare	10
2.3 Arvode för uppdrag som god man för ensamkommande barn	10
3 Kostnadsersättning	11
4 Reseersättning	11
5 Betalningsansvar	11
5.1 Vuxna huvudmän	11
5.2 Underåriga	12

1 Arvode och ersättning till ställföreträdare för vuxna

Enligt bestämmelser i föräldrabalken har förordnade förmyndare, gode män och förvaltare rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för de utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Beslut om arvode och ersättning för utgifter fattas av överförmyndaren, som också bestämmer i vad mån dessa ska bekostas av huvudmannen.¹

1.1 Preliminärt besked om arvode

Överförmyndarnämnden i Linköpings kommun har sedan 2008 tillämpat ett arvodessystem som innebär att ställföreträdare som begär arvode får ett preliminärt besked om arvode för innevarande år. Arvodet betalas ut av kommunen. Året efter utfört uppdrag lämnar ställföreträdare in en årsräkning som ska vara Överförmyndaren tillhanda före den 1 mars. När årsräkningen är granskad fastställs arvodet, vilket kan komma att innebära en justering av det preliminära beslutet, och en beräkning görs av vem som ska stå för arvodet. Ett arvodesbeslut kan utmynna i att huvudmannen och/eller kommunen står för kostnaden beroende på storleken på arvodet, huvudmannens inkomster och tillgångar. Linköpings kommun betalar ut arvode till alla ställföreträdare och fakturerar sedan huvudmannen i de uppdrag där huvudmannen står som betalningsansvarig (för beskrivning av betalningsansvaret, se punkt 4).

1.2 Nivåer vid bedömning av arvode

Utgångspunkt vid arvodering är vilka delar (bevaka rätt, förvalta egendom, sörja för person) som ställföreträdaren har i uppdraget. Därefter görs en bedömning av svårigheten i uppdraget utifrån den redogörelse som lämnats in. Bedömningen görs med fokus på huvudmannens aktivitet, huvudmannens situation och omgivning och hur det påverkar ställföreträdarskapet. Arvodets storlek knyts till det årliga prisbasbeloppet.

Observera att riktlinjerna fungerar som vägledning och stöd i bedömningen, men inte är bindande, varför arvodet kan komma att såväl understiga som överstiga de nivåer som anges nedan. En bedömning av vad som utgör skäligt arvode görs i varje enskilt ärende.

¹ 12 kap 16 §, 1-2 st. föräldrabalken

Riktlinjer för fastställande av arvode och ersättning till ställföreträdare

1.2.1 Bevaka rätt

Nivå 1: 10 % av prisbasbeloppet	Huvudmannen är inte aktiv Huvudmannen tar inga eller få beslut som påverkar ställföreträdarskapet Ställföreträdaren har ett antal myndighetskontakter Fungerande samarbete med huvudmannen och anhöriga/övriga
Nivå 2: 15 % av prisbasbeloppet	Huvudmannen är delvis aktiv Huvudmannen kan ta beslut som påverkar ställföreträdarskapet Ställföreträdaren har ett antal myndighetskontakter Inga större samarbetssvårigheter med huvudmannen eller anhöriga/övriga
Nivå 3: 18 % av prisbasbeloppet	Huvudmannen är aktiv Huvudmannen tar beslut som påverkar ställföreträdarskapet Många kontakter med myndigheter och/eller huvudmannen och personer kring huvudmannen Återkommande samarbetssvårigheter med huvudmannen och/eller personer kring huvudmannen

1.2.2 Förvalta egendom

Nivå 1: 6 % av prisbasbeloppet	Enkel ekonomi Ingen eller liten skuldproblematik Få eller inga åtgärder vidtas av huvudmannen som får ekonomiska konsekvenser
Nivå 2: 11 % av prisbasbeloppet	Relativt enkel ekonomi Kan finnas skuldproblematik Huvudmannen har förmåga att agera självständigt och vidtar åtgärder som får ekonomiska konsekvenser
Nivå 3: 14 % av prisbasbeloppet	Ofta komplicerad och/eller ansträngd ekonomi Ofta svår skuldproblematik Huvudmannen har förmåga att agera självständigt och vidtar upprepade åtgärder som får ekonomiska konsekvenser

Riktlinjer för fastställande av arvode och ersättning till ställföreträdare

1.2.3 Sörja för person

2 % av prisbasbeloppet	Fast arvodesnivå oavsett uppdragets svårighetsgrad
------------------------	--

1.3 Sammantagen bedömning av delarna görs om uppdraget bedöms enligt nivå 4

Nivå 4: Totalt 35-65 % av prisbasbeloppet	Huvudmannens agerande eller personer kring huvudmannen förorsakar ställföreträdaren en synnerligen stor arbetsbörda. Uppdraget är på något sätt extra svårt att hantera. Orsaken kan t ex vara att huvudmannen, eller personer kring huvudmannen, upplevs som hotfull eller att dennes beteende i andra avseenden förorsakar ställföreträdaren en mycket stor arbetsbörda/påfrestning.
--	--

1.4 Arvode vid uppdrag som endast består i att förvalta egendom

I de fall Tingsrätten fattat beslut om uppdrag som endast består av förvalta egendom bör en korrigerig av arvodet ske för att få ett mer rättvist arvode, då det i praktiken även innefattar viss del bevaka rätt för att kunna fullfölja uppdraget.

Nivå 1: 12 % av prisbasbeloppet
Nivå 2: 15 % av prisbasbeloppet
Nivå 3: 18 % av prisbasbeloppet

1.5 Förenklad och befriad redovisning

Befriad från redovisning	Ställföreträdarskap för make/maka/äktenskapsliknande förhållanden med gemensamt konto och gemensamma utgifter.
Förenklad redovisning 3 -7 % av prisbasbeloppet	<ol style="list-style-type: none">1. Huvudmannen handhar ekonomin själv, ställföreträdaren finns endast som stöd.2. Huvudmannens agerande har påverkat uppdraget så att ställföreträdarskapet inte fungerat. Ställföreträdare har försökt vidta åtgärder, alt ansökt om jämkning av ställföreträdarskapet.

1.6 Extraordinära insatser som kan generera förhöjt årsarvode

De extraordinära insatser som kan generera förhöjt årsarvode är

- **Huvudmannen byter bostad**
- Köpa eller sälja bostad, administration i samband med flytt
- **Huvudmannen är delägare i dödsbo**
- Bevaka huvudmannens rätt vid bouppteckning, arvskifte
- **Medverka vid polisförhör, domstolsförhandling**
- Sammanträde och handläggning i domstol gällande ställföreträdarskapet ingår i grunduppdraget och bedöms inte som en extraordinär insats

Den ökade arbetsinsatsen beskrivs vid inlämning av redogörelse. Bedömning av svårigheten för insatsen läggs utöver tidigare bedömning av bevaka rätt i grundarvodet.

Nivå 1: 3 % av prisbasbeloppet	Byte av mindre bostad med vanligt förekommande åtgärder i samband med flytt och som inte ingår i ordinarie uppdrag Bouppteckning och arvskifte där processen löper på med en grundläggande insats från ställföreträdaren
--	---

**Riktlinjer för fastställande av arvode
och ersättning till ställföreträdare**

<p>Nivå 2: 5 % av prisbasbeloppet</p>	<p>Byte av medelstor bostad Ett antal kontakter med olika aktörer, till exempel mäklare, myndigheter, anhöriga m.fl. Bevaka upp- och nedpackning</p> <p>Bouppteckning och arvskifte där hög grad av aktivitet krävs av ställföreträdaren för att bevaka huvudmannens rätt</p>
<p>Nivå 3: 8 % av prisbasbeloppet</p>	<p>Byte av större bostad Många kontakter med olika aktörer för att hantera röjning, sanering, återställning Bevaka upp- och nedpackning</p> <p>Bouppteckning och arvskifte med hög komplexitet där en avsevärd aktivitet krävs av ställföreträdaren för att kunna bevaka huvudmannens rätt</p>
<p>Nivå 4: 9-15 %</p>	<p>Egendomen eller dödsboets karaktär, huvudmannens agerande eller personer kring huvudmannen förorsakar ställföreträdaren exceptionellt stor arbetsbörda.</p>

**1.7 Arvode i uppdrag enligt 11 kap 1 § - 3 § föräldrabalken (FB)
eller specifik rättshandling enligt 11 kap 4 §**

Uppdrag enligt 11 kap 1 § - 3 § samt 11 kap 4 § som avser specifik rättshandling kan variera i tid och svårighetsgrad. Efter utfört uppdrag beskrivs arbetsinsatsen i samband med inlämning av redogörelse.

Oavsett längden på uppdraget utgår ersättning till en summa motsvarande angiven procent av prisbasbeloppet baserat på helår.

<p>Se bedömning enligt punkt 2.1 Förordnad förmyndare</p>	<p>Föräldrabalken kap 11 § 1</p>
<p>1-8 % av prisbasbeloppet</p>	<p>Föräldrabalken kap 11 § 2 Tillfälliga uppdrag gällande bevaka rätt när det gäller exempelvis granskning i pågående uppdrag, jäv, rättshandling, bouppteckning.</p>
<p>1-3 % av prisbasbeloppet</p>	<p>Föräldrabalken 11 § 3 Bortavarande</p>

Riktlinjer för fastställande av arvode och ersättning till ställföreträdare

Se bedömning enligt punkt 1.6	Föräldrabalken 11 § 4 vid de tillfällen då en specifik rättshandling ska bevakas av samma innehåll som extraordinära
1-8 % av prisbasbeloppet	Föräldrabalken 11 § 4 vid de tillfällen då en specifik rättshandling i övrigt ska bevakas

I uppdrag enligt 11 kap 2 § - 3 § samt 11 kap 4 § för särskild rättshandling utgår ingen allmän kostnadsersättning enligt rubrik 3 nedan.

1.8 Arvode i uppdrag enligt 17 § lag (2017:310) om framtidsfullmakter

Uppdrag som god man enligt 17 § lag (2017:310) om framtidsfullmakter avser en specifik rättshandling som kan variera i tid och svårighetsgrad. Efter utfört uppdrag beskrivs arbetsinsatsen i samband med inlämning av redogörelse. Oavsett längden på uppdraget utgår ersättning till en summa motsvarande angiven procent av prisbasbeloppet baserat på helår.

1-8 % av prisbasbeloppet	Bevaka huvudmannens rätt vid viss rättshandling med stöd av 17 § lag (2017:310) om framtidsfullmakter
Se bedömning enligt punkt 1.6	17 § lag (2017:310) om framtidsfullmakter vid de tillfällen då en specifik rättshandling ska bevakas av samma innehåll som extraordinära

2 Arvode och ersättning till ställföreträdare för barn

2.1 Arvode för särskilt förordnande förmyndare/vårdnadshavare (förmyndardelen) samt god man 11 kap 1 §

Nivå 1: 3-5 % av prisbasbeloppet	Barnet har upp till två konton med mindre belopp och någon aktiv förvaltning behövs inte. Kontakter med boende och/eller motsvarande gällande ekonomiska frågor Vissa kontakter med myndigheter och banker krävs.
Nivå 2: 6-8 % av prisbasbeloppet	Det finns mer tillgångar än två bankkonton, exempelvis fonder som kräver en mer aktiv förvaltning. Uppdraget kräver fler kontakter med myndigheter, banker eller motsvarande.

Riktlinjer för fastställande av arvode och ersättning till ställföreträdare

Nivå 3: 8-10 % av prisbasbeloppet	Utöver nivå 1 och 2 har förmyndaren täta kontakter med boende, myndigheter och motsvarande för att lösa ekonomiska frågor.
Nivå 4: 10-25 % av prisbasbeloppet	Speciell förvaltning av egendom utöver vad som angetts i nivå 1-3. Exempelvis förvaltning av fastighet, affärsrörelse, arv eller liknande.

2.2 Arvode för uppdrag som tillfällig vårdnadshavare

En tillfällig vårdnadshavare har rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för de utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets utförande (6 kap. 10 f § FB). Beslut om arvode och ersättning för utgifter fattas av överförmyndaren. Vad som utgör ett skäligt arvode får bestämmas från fall till fall med beaktande av bland annat uppdragets komplexitet och den tillfälliga vårdnadshavarens erfarenhet och kunskaper.

Uppdraget som tillfällig vårdnadshavare har ofta stora likheter med uppdraget som god man för ensamkommande barn. Båda uppdragen innebär att man ansvarar för såväl vårdnads- som förmynderskapsfrågor för barn i utsatta situationer som ofta är i stort behov av stöd och hjälp från samhället. Båda uppdragen kräver normalt återkommande kontakter med såväl kommunala som statliga myndigheter och i vissa fall domstolar. Vid bedömning av arvode till tillfälliga vårdnadshavare hämtas därför vägledning från riktlinjerna avseende arvode till gode män för ensamkommande barn, se rubrik 2.3 nedan.

Bestämmelsen om skäligt arvode i 6 kap. 10 f § FB gäller uppdraget som tillfällig vårdnadshavare. Om samma person även är utsedd till målsägandebiträde ersätts det sistnämnda uppdraget enligt andra bestämmelser. På samma sätt gäller andra ersättningsregler om den tillfälliga vårdnadshavaren har ett uppdrag som familjehem. Överförmyndaren beslutar således endast om ersättning för arbete och uppgifter kopplade till uppdraget som tillfällig vårdnadshavare.

2.3 Arvode för uppdrag som god man för ensamkommande barn

Uppdrag som god man för ensamkommande barn regleras i lagen (205:429) och innebär att man stöttar barnet under asylprocessen samt ansvarar för barnets rättsliga, ekonomiska och personliga angelägenheter. Den gode mannen träder därmed in i vårdnadshavares och förmyndares ställe.

God man i uppdrag för ensamkommande barn ska redovisa sitt uppdrag genom att lämna redogörelser. På redogörelsen anges om arvode begärs. Bedömning av arvodets storlek baseras på den information som god man lämnar i sin redogörelse för uppdraget samt övrig information som nämnden har kännedom om eller inhämtar. Nivåerna nedan fungerar som stöd vid bedömningen.

Nivå 1: 1-3 % av prisbasbeloppet/månad	Redovisad period har inneburit en begränsad insats
--	--

Riktlinjer för fastställande av arvode och ersättning till ställföreträdare

Nivå 2: 4 % av prisbasbeloppet/månad	Redovisad period har inneburit en förväntad insats i uppdrag för ensamkommande barn
Nivå 3: 5-6 % av prisbasbeloppet/månad	Redovisad period har inneburit en avsevärt större insats eller försvårande omständigheter

3 Kostnadsersättning

Administrativa kostnader i uppdrag som ställföreträdare ersätts med 2 % av ett prisbasbelopp per år. (Uppdrag enligt kap 11 § 2-3 samt 11 kap § 4 särskild rättshandling är undantaget.) Ersättningen är avsedd att täcka kostnader såsom parkering, telefon, porto, kopiering och dylikt.

Om ställföreträdaren gör anspråk på kostnader som överstiger denna ersättning måste samtliga kostnader specificeras med kvitton eller motsvarande underlag. Ersättningen utges i samband med utbetalning av arvode.

4 Reseersättning

Ersättning för skäligena resekostnader kan utgå mot uppvisande av kvitto, körjournal eller motsvarande underlag. Om egen bil används ersätts resan med belopp för skattefri reseersättning fastställd av Skatteverket. Ersättningen utges för verklig körsträcka, dock som längst för sträckan mellan mötesplats och god mans folkbokföringsadress (inte tillfälliga adresser). Vid långa resor är huvudregeln att bilersättning utgår för resa inom Östergötlands län. Den del av resan som företas utanför länet ersätts som regel inte, om det inte föreligger särskilda skäl. En bedömning görs i det enskilda ärendet, och de särskilda skälen behöver därför motiveras. Rekommendationen är att längre resor och dess syfte förankras med ansvarig utredningssekreterare innan resan genomförs.

5 Betalningsansvar

5.1 Vuxna huvudmän

Huvudmän som har beräknade inkomster som överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet² eller tillgångar som är lätt realiserbara³ och överstiger 2 gånger prisbasbeloppet ska stå kostnaden arvode för förordnade ställföreträdare.

² Enligt socialförsäkringsbalken 2 kap 6 och 7 § §

³ Exempelvis lös egendom som aktier, fonder och obligationer. Inte fordon, båt, bostadsrätt, smycken, tavlor etc. Inte fast egendom.

Riktlinjer för fastställande av arvode och ersättning till ställföreträdare

Överförmyndaren ska vid beslut om hur stor del av arvodet som ska betalas av huvudmannens medel ta hänsyn till de skatter och avgifter som kommer att utgå på arvodet, så att den totala summan av det beslutade arvodet med tillägg av skatter och avgifter inte blir större än det belopp som huvudmannens inkomst överstiger gränsen 2,65 gånger prisbasbeloppet med.

I de fall en professionell ställföreträdare förordnas kan kostnaderna bli högre än överförmyndarnämndens ordinarie riktlinjer. I de fall huvudmannen är betalningsskyldig betalar kommunen överskjutande del mellan den nivå på arvode som uppdragets bedömda svårighetsgrad anger och faktisk kostnad.

5.2 Underåriga

Underåriga som har tillgångar som är lätt realiserbara⁴, vilka överstiger 2 gånger prisbasbeloppet ska stå kostnaden för arvode för förordnade ställföreträdare.

Överförmyndaren ska vid beslut om hur stor del av arvodet som ska betalas av den underåriges medel ta hänsyn till de skatter och avgifter som kommer att utgå på arvodet, så att den totala summan av det beslutade arvodet med tillägg av skatter och avgifter inte blir större än det belopp som den underåriges tillgångar överstiger 2 gånger prisbasbeloppet med.

Föräldrar som är förmyndare har endast om det finns särskilda skäl rätt till arvode och ersättning för utgifter med anledning av förvaltning av underårigs egendom.⁴ Kommunen blir aldrig betalningsansvarig för arvode eller ersättning i dessa ärenden. Ersättningen betalas antingen med den underåriges medel eller, om det gäller dödsboförvaltning, med dödsboets tillgångar.

⁴ Särskilda skäl: Prop. 1993/94:251 s. 222